26/12/2019

«Το μάθημα των θρησκευτικών πρέπει να γίνει υποχρεωτικό»

/ Γνώμες

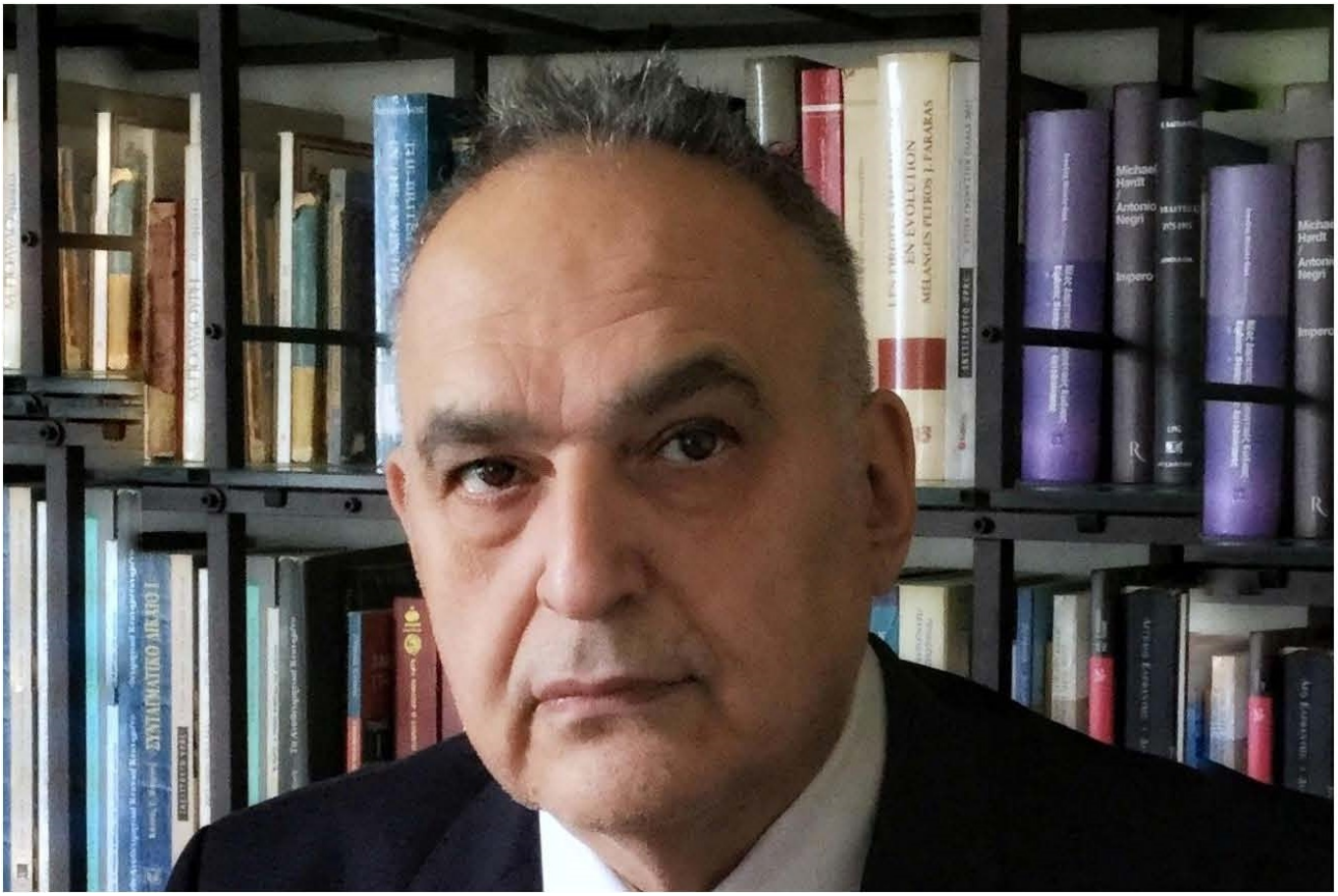

Γράφει ο Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Καθηγητής Δικαίου και Διοίκησης ΕΑΠ

Μετά την απόφαση 1749/2019 της Ολομέλειας του ΣτΕ, που έκρινε ως αντισυνταγματικό το ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο, το υπουργείο Παιδείας θα πρέπει να επανεξετάσει συνολικά το θέμα της θρησκευτικής εκπαίδευσης στα σχολεία

Αυτό δεν σημαίνει όμως ότι θα πρέπει να ενσωματώσει στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών το σύνολο των ερμηνευτικών παραδοχών της εν λόγω απόφασης, μετατρέποντας ξανά το μάθημα των Θρησκευτικών σε ένα αμιγώς ομολογιακό μάθημα, συμπληρωματικό της θρησκευτικής εκπαίδευσης που παρέχεται από τα Κατηχητικά Σχολεία της Εκκλησίας. Πράγματι, το κατεξοχήν προβληματικό στοιχείο της απόφασης αυτής είναι ότι δεν διακρίνει ανάμεσα στη θρησκευτική εκπαίδευση που παρέχεται από την Εκκλησία ή την οικογένεια και σε εκείνη που

παρέχεται από το σχολικό σύστημα σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 2 Συντ. Το ΣτΕ θεωρεί στην ουσία ότι υπάρχει μέσα στο Ελληνικό Σύνταγμα ένα αυτόνομο «θρησκευτικό Σύνταγμα», εντός του οποίου εντάσσεται και το άρθρο 16 παρ. 2 Συντ. Σύμφωνα με το ΣτΕ, οι θεμελιώδεις θρησκευτικές αξίες που διέπουν αυτό το αυτόνομο σε σχέση με το σύνολο του Συντάγματος «θρησκευτικό Σύνταγμα» συμπίπτουν κατά βάση με τις αξίες της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Επικαλείται μάλιστα προς τούτο και την επίκληση της Αγίας Τριάδας στην προμετωπίδα του Συντάγματος, η οποία δεν συνδέεται όμως μόνο με την ορθόδοξη πίστη, αλλά αποτελεί κοινό δόγμα για το μεγαλύτερο μέρος του χριστιανισμού. Ειδικά στην ορθόδοξη πίστη αναφέρεται η έννοια της επικρατούσας θρησκείας στο άρθρο 3 παρ. 1 Συντ. Οι συνέπειές της, όμως, είναι περιορισμένες, εξαντλούνται στον καθορισμό του κρατικού εορτολογίου ή σε κάποιες εθιμικές πρακτικές (π.χ. χριστιανικά σύμβολα στις δικαστικές ή σχολικές αίθουσες), που δεν βλάπτουν κανέναν. Δεν φτάνουν, πάντως, μέχρι του σημείου να καθορίζουν την έννοια της ανάπτυξης της θρησκευτικής συνείδησης στο άρθρο 16 παρ. 2 Συντ., η οποία σύμφωνα με το ΣτΕ πρέπει να νοείται αποκλειστικά ως ανάπτυξη της ορθόδοξης χριστιανικής συνείδησης. Συνεπώς -κατά το ΣτΕ-, το μάθημα των Θρησκευτικών δεν μπορεί να έχει άλλο περιεχόμενο εκτός από τη διδασκαλία των δογμάτων, των ηθικών αξιών και των παραδόσεων της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Τότε όμως δεν μπορεί να είναι υποχρεωτικό, εν όψει της αρχής της ελευθερίας της συνείδησης και της θρησκευτικής ελευθερίας. Μάλιστα, μετά την απόφαση 28/2019 της ΑΠΔΠΧ και εκείνη της 31/10/2019 του ΕΔΔΑ, εφόσον το μάθημα των Θρησκευτικών αποκτήσει τα χαρακτηριστικά που υποδεικνύει το ΣτΕ, τότε θα καταστεί υποχρεωτικό ένα σύστημα «opt-out», με επίκληση απλώς λόγων συνείδησης εν γένει. Δηλαδή δικαίωμα απαλλαγής, πρακτικά για οποιονδήποτε λόγο, και οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Κατά τη γνώμη μου, το μάθημα των Θρησκευτικών είναι απαραίτητο και πρέπει να γίνει υποχρεωτικό για όλους τους μαθητές, εν όψει του αυξανόμενου θρησκευτικού αναλφαβητισμού των νέων γενεών, αλλά ως μέρος του «εκπαιδευτικού» και όχι του «θρησκευτικού Συντάγματος», ιδίως όπως αυτό γίνεται αντιληπτό από το ΣτΕ. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να υιοθετηθεί από το νέο Πρόγραμμα Σπουδών μια αντικειμενική προσέγγιση του θρησκευτικού φαινομένου, με έμφαση από ποσοτική άποψη στην επικρατούσα θρησκεία και στον Χριστιανισμό, αλλά και με άνοιγμα τουλάχιστον στις μη χριστιανικές μονοθεϊστικές θρησκείες.

Ενα τέτοιο μάθημα, μη αμιγώς ομολογιακό, με καλύτερο εκπαιδευτικό υλικό από εκείνο που συνοδεύει τα ακυρωθέντα Προγράμματα Σπουδών, μπορεί να γίνει και ελκυστικό.

Πηγή: protothema.gr